

SCHRIK BIJ DE VISBANK

Een verhaal uit de Tweede Wereldoorlog

"Opruimen, jongens en meisjes".

Meester Van Hemert tikt op zijn lessenaar. Het is tijd.

Aart legt zijn kleurpotlood neer en bergt zijn spullen op. Tevreden kijkt hij naar zijn tekening. Ze mochten dit laatste uur van de schooldag vrij tekenen en hij heeft een schip getekend. Een kruiser. Maar niet met de Duitse vlag er op, zoals ze soms langsstomen over de Nieuwe Waterweg. Een Nederlands schip met de rood-wit-blauwe vlag in top!

"Jullie mogen je tekeningen mee naar huis nemen", hoort hij de meester zeggen. De kinderen van zijn klas, de vierde klas van de Koningin Emmaschool, vouwen hun handen. Meester Van Hemert dankt.

Buiten, in de Emmastraat, is de zon warm op deze voorjaarsdag in 1945. Aart loopt naar huis. Zijn tekening heeft hij opgerold in z'n hand.

De straat loopt uit op de Oude Haven van Vlaardingen. Aart loopt langs de kade. Kijk, daar staat de bus naar Schiedam op passagiers te wachten. Achter de bus hangt een soort kachel met een hoge pijp, waar rook uit komt. Op deze wonderlijke krachtbron rijdt de bus. Benzine is er niet meer. Auto's zie je haast niet meer rijden. Alleen de Duitse officieren rijden soms in een auto door de stad. En nu en dan rijdt er een vrachtwagen. Sommige bedrijven behelpen zich met paard en wagens. Meest getrokken door broodmagere paarden.....

Vorbij de bushalte gaat Aart de brug over. Na de brug loopt hij linksaf. Daar is de Visbank. Dat is een gebouw van vroeger met een torentje er bovenop. Aan dat torentje een klok. Die wijst nu kwart over twaalf.

Vroeger werd er vis aangevoerd en verkocht onder de kap van de Visbank. Want onder het dak is een grote ruimte, waar altijd wel wat mensen staan te praten. Kinderen spelen er graag, want je kunt er zo leuk kopje duikelen over de ijzeren stangen die er staan.

Aart kijkt er rond.

Een groepje mannen staat wat te praten en te lachen. Eén van die mannen kent Aart wel. Het is een oude man met een grappig gezicht. Nikita noemen ze hem. Iedereen kent Nikita, die graag grapjes vertelt aan de kinderen. Hij is dikwijls in de Visbank te vinden. Ook nu staat hij er.

Het is drukker dan anders in de Visbank. Aart hoort de mannen praten over de oorlog. Die zal nu wel heel gauw voorbij zijn, zeggen ze. De Engelsen, de Amerikanen en de Canadezen zijn al in het land. Een groot deel van Nederland is al van de Duitsers bevrijd. Maar hier, in Holland, is de bezetter nog de baas. Iedereen is blij dat de winter voorbij is. Het was ditmaal een barre winter, vol zorgen voor de mensen. Er was te weinig eten. Veel mensen hadden honger. Het brood was haast niet te eten, zo klef en smakeloos was het. Vlees was heel schaars en heel duur. Melk en boter ook. Alles was op de bon en de mensen kregen maar weinig bonnen. Ook bij Aart thuis was steeds minder te eten.

Ineens hoort Aart zingen.

Waar komt dat geluid vandaan? Het is een groep mannenstemmen die een lied zingen. Aart begrijpt het meteen. Een groep Duitse soldaten komt er aan. Zo'n troep marcheert dikwijls door de straten van Vlaardingen.

Daar komen ze aan van de Westhavenkade. Een onderofficier loopt voorop. Het zijn mannen van de Kriegsmarine. Matrozen van een oorlogsschip, dat in de Nieuwe Haven gemeerd ligt. Hun zware laarzen dreunen op de klinkers van de straat. "Heide Marie" zingen ze.

Aart staat vanuit de Visbank toe te kijken.

Nikita en de andere mannen kijken ook naar de passerende troep Duitsers. Vol afkeer kijken ze naar de vijanden, die hun stad en hun land al bijna vijf jaren bezetten.

Maar de mensen weten het allemaal : hun macht zal spoedig voorbij zijn. De oorlog loopt nu echt op een eind. De Duitsers zijn de verliezers. Ze kunnen hier nu wel heel parmantig voorbijdreunen en hun lied zingen alsof ze altijd de baas zullen blijven, maar..... hun dagen zijn geteld!

Wie is de eerste die begint te roepen? Aart weet het later niet meer zo precies. Maar de mannen in de Visbank roepen de Duitsers scheldwoorden toe. Ze lachen ze uit. "Wacht maar, moffen, jullie hebben de oorlog verloren. Ga maar gauw naar Duitsland terug. Dan zijn wij vrij!"

Aart hoort de mannen roepen en lachen. Hij ziet ook het verbeterde gezicht van de Duitse officier die voorop loopt. Die kan het schelden van de schimpende Vlaardingers niet langer verdragen.

"Halt", roept hij hard. En staat stil als een blok.

Zijn mannen staan eveneens stil. Zo'n twintig Duitse militairen houden ineens halt voor de voorkant van de oude Visbank.

Een kort bevel.

De Duitsers grijpen hun geweren van de schouders, lopen vlug naar de Visbank, sommigen lopen naar links, anderen naar rechts. In een oogwenk is het gebouwtje omsingeld.

Nikita en z'n vrienden lachen nu niet meer. Angstig trekken ze zich terug tegen de achtermuur.

Ineens klinkt een schot. En nog één en nog één. Sommige militairen schieten in de lucht om de mensen te waarschuwen en schrik aan te jagen.

Aart schrikt ook. Hij klemt zijn tekening vast in z'n hand. Wat zullen de Duitsers doen als ze die tekening zien met de rood-wit-blauwe vlag?

Plotseling ziet hij vlak voor zich hoe twee soldaten bij elkaar weg lopen, de één naar rechts, de ander naar links lopend. Nu ziet de jongen z'n kans schoon. Hij rent tussen die twee door naar de overkant van de Westhavenkade, bereikt daar de brede stoep, holt naar links en meteen rechts, de Brede Havenstraat in.

Hij holt daar niet alleen. Meer mensen, geschrokken door het schieten, nemen de benen. Weg van die gevaarlijke plaats vandaan. Zoekend naar een veilig heenkomen.

Even later is Aart thuis.

Hij stormt de winkel van zijn ouders binnen, gooit de winkel deur achter zich dicht, alsof de vijand hem op de hielen zit.....Wat is hij geschrokken!

Boven vertelt hij hortend en stotend wat er gebeurd is.

Hij legt zijn verkreukelde tekening op tafel.....het schip met de vrolijk wapperende driekleur. Vader en moeder luisteren vol spanning naar zijn verhaal. Zij hebben het schieten in de verte wel even gehoord, maar er geen aandacht aan geschonken. Schieten hoorde je wel vaker in deze oorlogsjaren....

Nu is het wel heel dicht bij hun jongen gekomen, het gevaar dat komt uit de loop van een geweer.....Hun zoon had wel getroffen kunnen worden. Gelukkig zit hij gezond en wel voor hen.

Daar gaat de winkelbel beneden. Moeder loopt de trap af. De klant is een buurvrouw uit de straat. Die weet meer van wat er gebeurd is. Haar man is er ook bij geweest. Die is gelukkig ook heelhuids thuisgekomen. Hij heeft haar verteld wat hij meegemaakt heeft. Net als Aart.

De Duitsers zijn heel kwaad geworden om de mannen die hen uitlachten. Ze hebben ze een lesje willen leren, maar zijn daarin wel te ver gegaan. Drie mannen hebben ze opgepakt en meegenomen, maar met een waarschuwing toch weer vrijgelaten. Ze hebben niet alleen maar in de lucht geschoten, want Nikita heeft een kogel in zijn been. Hij is weggebracht op een brancard. Gelukkig is het niet ernstig.

Nu alles voorbij is kan Aart weer praten en lachen. Opgelucht vertelt hij wat hij gezien heeft nog eens opnieuw aan zijn broer en z'n zus, die vol aandacht luisteren naar zijn verhaal. Ze zijn verontwaardigd over het brute optreden van de Duitsers.

"Gelukkig is alles goed afgelopen, kinderen", zegt moeder. Vader wijst naar de wandtekst, die aan de muur naast de kastdeur hangt. "Uw Bewaarder sluimert noch slaapt", staat daar op. "Begrijpen jullie waarom ik daar nu naar wijs ? ", vraagt hij. De kinderen knikken.

Enkele weken later is de driekleur van Nederland niet meer beperkt tot de tekening van een schooljongen. Op 5 mei is de gehate hakenkruisvlag uit heel Vlaardingen en heel Nederland verdwenen. De macht van de Duitse bezetter is verbroken. De oorlog is voorbij. Het land en de stad zijn bevrijd!

Van de toren van de Grote Kerk wappert de vlag, net als van het stadhuis op de Markt. Uit de meeste huizen steekt een vlaggenstok met de rood-wit-blauwe vlag, meestal met de oranjewimpel er bij. Waar hebben de mensen die vlaggen toch ineens vandaan? Vijf jaar zijn ze opgeborgen geweest. Streng verboden ze uit te hangen. Nu zijn ze weer tevoorschijn gekomen.

Ook het huis van Aart vlagt. De kleine straat waar hij woont, midden in de stad, is uitbundig versierd.

Als Aart die dag langs de Visbank loopt, ziet hij ook daar een kleine vlag van het torentje waaien. Vanzelf denkt hij terug aan dat moment vol schrik, toen de Duitsers nog even hun tanden lieten zien. Maar het waren de laatste stuiptrekkingen van een overwonnen vijand.

Hoor, opnieuw hoort hij klanken. Nee, geen gezang van vreemde soldaten. Het is een muziekcorps, "Sursum Corda", dat vrolijke wijsjes spelend langs de Visbank marcheert. Ook deze mannen dragen uniformen. Die hebben vijf jaar lang ongebruikt in een kast gehangen. Nu doen ze weer dienst. Want wat is een bevrijdingsfeest zonder muziek?

En zondag zal het machtige orgel in de Grote Kerk zijn klanken laten horen en de mensen zullen blij zingen : "Geloofd zij God met diepst ontzag"!

Kinderverhaal gepubliceerd in "KIND EN EVANGELIE", 1998, onder pseudoniem A.R. Maatsman. Het verhaal is autobiografisch.

